

Slutrapport

Projektets beteckning: TRV 2010/16479 A

Projektets benämning: Reagera och agera – kunskap räddar liv!

Syfte med projektet

Syftet med vårt projekt ”Reagera och agera – kunskap räddar liv” är att bidra till att nå etappmålet för trafiksäkerheten som riksdagen beslutade om 2009.

För att nå målet med att minska antalet trafikdödade och antalet allvarligt skadade behövs både stora och små insatser. Vårt bidrag är att fr.o.m. våren 2011 möjliggöra för nyblivna förare att utbilda sig i hur man ska agera om man kommer först till en olycksplats samt få kunskap i Första Hjälpn och HLR.

Varje år erhåller ca 120 000 förare sitt B-körkort. Genom att ge dessa förare utbildning och kunskap i att agera om man är först på en olycksplats, Första Hjälpn och HLR kan vi återställa och öka på basen av antalet personer i samhället som kan påverka utgången vid trafikolyckor.

Bakgrund

I juni 2009 beslutade riksdagen att ett nytt etappmål ska gälla för trafiksäkerheten på de svenska vägarna. Det innebär att antalet trafikdödade år 2020 inte får vara fler än 220. Det nya etappmålet innebär en halvering av antalet dödade i trafiken från år 2007 till år 2020. Antalet allvarligt skadade i trafiken ska minska med en fjärdedel under samma period. *Texten är ett utdrag ur Vägverkets egen beskrivning av Nollvisionen i Sverige.*

Vid en trafikolycka är det i princip alltid en vanlig bilist som kommer först till en olycksplats. Eftersom vi i Sverige fram till 1 juli 2010 alltid haft obligatorisk värnplikt har vi naturligt fyllt på med Första Hjälpn-utbildade i vårt samhälle. Varje år mellan åren 1969 till 1990 fick ca 50 000 personer utbildning i Första Hjälpn genom värnplikten. Mellan åren 1991 till 1998 minskades den siffran till ca 30 000. 1999 t o m 2008 har genomsnittet sjunkit till ca 13 150 utbildade per år. Om man specifikt tittar på 2007–2009 är genomsnittet ca 5 000 personer per år. Och från 1 juli 2010 blir det noll värnpliktiga personer.

I Vägverkets förslag till *Stegvis förarutbildning 1999* fanns ett önskemål om att det i det tredje steget skulle finnas en obligatorisk utbildning i Första Hjälpn. Förslaget lades på is då man menade att konsekvenserna för den enskilde skulle bli för stora både ekonomiskt och tidsmässigt.

I STR:s Körkortsbok finns ett avsnitt som heter *Om olyckan är framme*. Den består av statistik över vilka typer av trafikolyckor som förekommer.

Detta är idag den obligatoriska utbildning som trafikskolelever kan tillhandahålla sig.

Metod och material

För vårt projekt har vi valt en interaktiv utbildning, e-learning, som utbildningsmetod.

Denna metod gör utbildningen lättillgänglig till en låg kostnad för körkortseleverna.

Trafikskolorna erbjuder en årlig licens för fritt antal användare mot en kostnad på 1950 kr exkl. moms. Vi rekommenderar trafikskolan att ta ut en engångskostnad per elev på ca 40 kr exkl. moms.

Eleven behöver ha tillgång till Internet för att genomföra e-learningen och den kan genomföras på trafikskolan eller i hemmet.

Utbildningen innehåller 5 avsnitt:

1. Agerande på olycksplats
2. Alarmering
3. Första Hjälpn och HLR
4. Brand
5. Säkerhetsutrustning i bilen

Varje avsnitt inleds med en film från en riktigt olycka, en informativ del där man fördjupar sig i ämnet och en interaktiv del med viktiga frågor som kräver rätt svar för att man ska kunna gå vidare till nästa fråga.

Den interaktiva delen består av 14 filmfrågor som ger ökad kompetens och kunskap. Utbildningen tar ca 30 minuter att genomföra.

I samband med varje filmfråga kan eleven läsa en kort informationstext om frågans ämne. Därefter kan eleven se filmfrågan och besvara den genom att välja mellan tre svarsalternativ. Endast ett svar är rätt och eleven kommer vidare först när frågan besvarats korrekt.

När eleven slutfört utbildningen och klarat alla frågor skickas ett e-mail automatiskt till ansvarig på trafikskolan som kan skriva ut ett intyg på genomförd utbildning.

Utbildningen kan repeteras obegränsat. E-learningen finns översatt till sex språk; arabiska, engelska, kroatiska, polska, somaliska och spanska, så att eleven kan välja den språkversion som passar bäst.

Vårt utbildningspaket innehåller:

- e-learning på nätet på sex språk
- 1-årig licens för e-learningssystemet, fritt antal användare
- statistik kopplad till ansvariga på trafikskolans adress
- instruktion

Resultat

Vi har som ett pilotprojekt, erbjudit alla trafikskolor i Sverige att under tre månader kostnadsfritt använda utbildningen. E-learningen utfördes slutligen på nio trafikskolor runt om i landet av ca 180 elever.

Efter projektets slut fick trafikskolorna fylla i en utvärdering. Resultatet av pilotprojektet har varit positivt och skiljer sig inte nämnvärt trafikskolorna emellan. Överlag har resultatet visat på att ingen trafikskola varit missnöjd med eller haft synpunkter på e-learningen. Skillnaderna ligger snarare i huruvida utbildningen och genomförandet fick högst, näst högst eller medel i betyg.

Fem trafikskolor har angivit att de upplevde utbildningsmaterialet som utmärkt. Sju trafikskolor ansåg att e-learningen hade ett bra upplägg, med en hög nivå och bra material som var mer uppdaterat än det de själva hade. Fem bedömde e-learningens kvalitet som bättre än väntat, med ingående material och lämplig tillämpning. Resterande trafikskolor ansåg att materialet var som väntat.

Åtta trafikskolor nämner att de upplevde det som svårt att motivera eleverna att utföra e-learningen eftersom utbildningen inte är obligatorisk. Körkortet anses vara tidskrävande nog som det är.

Några trafikskolor utförde e-learningen gemensamt i grupp under en teorilektion.

Trafikskolorna visade intresse av att fortsättningsvis använda sig av e-learningen i sin undervisning. Det är två trafikskolor som inte vill fortsätta använda sig av e-learningen. De har inte uppgett någon anledning.

Slutsatser

Trafikskolornas bedömning visar på att eleverna anser att det var en bra, lättillgänglig och nyttig kunskap de fick via e-learningen. Eftersom utbildningen inte är obligatorisk så tas det inte på allvar av eleverna. De vill inte göra något de inte "måste".

För att eleverna ska ta till sig denna viktiga kunskap måste det vara ett krav att Första Hjälpen och HLR-utbildning ska ingå i teorin för B-körkort, förslagsvis i riskutbildningen. Detta hade lett till att Första Hjälpen och HLR-utbildningen ses som något seriöst och att vikten av denna kunskap lyfts fram.

När Vägverket uttryckte ett önskemål om att det skulle finnas en obligatorisk utbildning i Första Hjälpen lades det hela på is pga. de stora konsekvenserna för den enskilde.

Vår utbildning visar på att konsekvenserna på den enskilde inte behöver bli särskilt stora, varken tids- eller kostnadsmissigt.

E-learningen tar ca 30 minuter att genomföra och kostnaden för eleven är väldigt låg.

Utifrån vårt pilotprojekt kan man utläsa att trafikskolorna efterfrågat Första Hjälpen-utbildning och att personalen på trafikskolorna ansåg att utbildningen var väldigt bra och kunde användas som en egen teorilektion.

De trafikskolor där flest elever genomfört e-learningen var just de skolor som haft engagerade lärare som lagt upp en teorilektion baserat på e-learningen. Detta engagerade och motiverade eleverna och förmedlade även budskapet att Första Hjälpen och HLR är viktigt.

Det märks inte minst på trafikskolornas intresse av att tillämpa e-learningen som utbildningsmetod.

Erhållen trafiksäkerhetsnytta

Genom vårt pilotprojekt har vi utbildat blivande förare i olika delar av landet. Vi har även utbildat personalen på trafikskolan och i förlängningen personer i deras omgivning.

Utbildningen kan ge de 120 000 nyblivna förarna varje år en förutsättning att aktivt göra en insats om det händer en trafikolycka. Den ger både föraren och andra trygghet genom att tillföra sådan kunskap att personen agerar rätt vid en olycka redan från början. Utbildningen skapar också medvetenhet hos trafikskoleleven om vad som kan hända vid en olycka och dess följder. I förlängningen tror vi detta skapar en bättre och tryggare förare som är mer riskmedveten.

Samhället vinner mycket på att införa denna utbildning. En olycka kan hända överallt, på vägarna, på cykelvägarna, i skogen, i hemmet, på lekplatsen osv. Då är det väldigt bra att agera istället för att reagera!

Kontakt

Natalia Bassini

Informationsbolaget AB

Tegelgårdsgatan 28

211 33 Malmö

040-611 13 00

natalia@informationsbolaget.se